

ний С. Ф. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність : навч. посіб. / С. Ф. Покропивний, В. М. Колот. — К. : КНЕУ, 1998. — 352 с. 7. Ушакова Н. Н., Унковская Т. Е., Гуляева Н. Н., Гринпок Н. А. Инвестирование, финансирование, кредитование: стратегия и тактика предприятия. — К. : Киевский государственный торгово-экономический университет, 1997. 8. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підруч. / В. М. Шелудько. — К. : Знання, 2006. — 439 с. — (Вища освіта ХХІ ст.).

В статті розглядається та досліджується сукупність заходів направлених на підвищення ефективності розробки та реалізації фінансової стратегії підприємства.

In the article the aggregate of measures directed is examined and probed on the increase of efficiency of development and realization of financial strategy of enterprise.

УДК 338.124.4.

О. Г. Римар

Нововолинський факультет

Тернопільського національного економічного університету

РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ, ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКРИЗОВОЇ ПРОГРАМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ

У статті розкрита проблематика та необхідність впровадження дієвої регуляторної політики, як важливої складової державної антикризової програми уряду. Акцентовано увагу на оптимізації та уніфікації державних регуляторів та запропоновано шляхи виходу з кризи.

Новітня фінансова криза завдала потужного, деструктивного удару по економіках провідних країн світу, в тому числі і по економіці України. Унаслідок чого відбулися структурні перекоси у промисловості, сільському господарстві, банківських і фінансових сферах, майже повністю зруйнувала фондовий ринок України, який перебував на етапі становлення та формування, суттєво зменшила привабливість інвестиційного клімату країни.

З огляду на це актуалізується питання дієвої регуляторної політики у кризовий період.

Аналіз останніх досліджень ілюструє, що проблематиці ролі, змісту та ефективності регуляторної політики держави, як основного корегуючого інструменту усіх соціально-економічних процесів були присвячені праці багатьох вітчизняних науковців, а саме В. І. Захарченко [1], О. В. Кужель [2], Т. М. Кравцової [3], К. Ляпіної [4], С. В. Онішка [5], Л. Л. Тарангул [7] та інших.

Відтак метою статті є детальний аналіз положень регуляторної політики та її основних механізмів впливу у кризовий період.

Постає завдання дослідити зародження регуляторної політики в Україні, проаналізувати законодавчу базу та весь перелік нормативних актів, який врегульовує та легалізує діяльність органів виконавчої влади з впровадження її у життя. Виокремити роль, призначення та сфери впливу регуляторної політики у кризовий період. Окреслити необхідність та ефективність її у загальнодержавних антикризових програмах уряду.

XXI століття стало революційним щодо розвитку теорії й практики реалізації соціально-економічної ролі держави як інституту не лише політичної організації суспільства, але і як активного інституту державного регулювання соціально - економічних процесів під час економічної кризи.

Новітня світова фінансово-економічна криза торкнулася усіх без винятку країн, не зважаючи на рівень підготовки до зустрічі з нею. Примусила в найкоротші терміни проілюструвати план дій виходу та боротьби з її наслідками, спонукала чітко виробити національну програму протидії.

Як відомо, Україна протягом століть не мала досвіду державності, практики державного управління, і саме зараз у пік фінансової кризи, їй необхідно консолідувати всі свої зусилля аби побудувати нову систему державного регулювання з вбудованим апаратом регуляторної політики, який чітко окреслить шляхи подолання фінансової кризи та забезпечить поступове зростання економіки країни [3].

Так, передумовою появи в Україні регуляторної політики була перебудова економіки країни та всього суспільства від адміністративно-командної системи до соціально-орієнтованої ринкової моделі. Саме ж реформування системи державного управління розпочалося у 1998 році, коли Указом президента України було затверджено «Концепцію Адміністративної реформи в Україні» від 22 липня 1998 року № 810/98 [4]. Мета цієї реформи полягала у поетапному створенні такої системи державного управління, яка мала забезпечити становлення України, як високо розвинутої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури та демократії, що в результаті дозволить їй стати впливовим чинником у світі та Європі. І що найважливіше, нова система державного управління мала максимально бути наближена до потреб і запитів людини.

Подальший розвиток законодавства, яке повинно було сприяти побудові нової системи державного управління відповідно до Концепції Адміністративної реформи, пов'язаний з набуттям чинності Указів Президента України «Про усунення обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності» від 03.02.1998 року № 79/98 та «Про запровадження єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємництва» від 22.01.2000 року № 89/2000 (заклав основи поняття та предмету регуляторної політики. На виконання вимог цих Указів Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанови «Про затвердження методичних рекомендацій щодо підготовки обґрунтування проектів регуляторних актів» від 06.05.2000 року № 767 та «Про затвердження положення про порядок підготовки регуляторних актів» від 31.07.2000 року №1182 [3].

Підкреслимо, що логічним продовженням у рамках процесу адміністративної реформи розвитку законодавчого визначення регулятивних інструментів, які повинні реалізувати нову ідеологію функціонування виконавчої влади і місцевого самоврядування, стало прийняття Верховною Радою України Закону « Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11.09.2003 року № 1160 –IV, сфера дії якого представлена на рис 1.

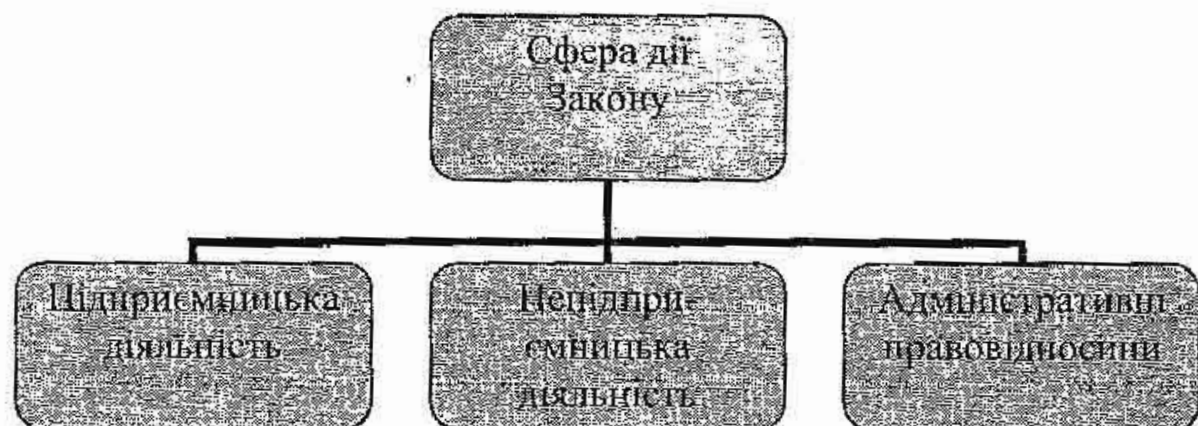

Рис. 1. Сфера дії Закону « Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [4]

Однак відмітимо, що в умовах нестабільності, хаосу та невизначеності, що спричинила криза, даний закон потребує доповнень, уточнень та створення такої регуляторної політики, яка буде оперативно реагувати на економічні процеси, що відбуваються в Україні. Тому виважена ефективна регуляторна політика є невід’ємним інструментом у всіх програмах передбачених урядом, щодо подолання впливу світової фінансово-економічної кризи.

Розгляд вище зазначеного закону показав, що основні положення регуляторної політики України зводяться до наступних:

— вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб’єктами господарювання;

— недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів;

— зменшення втручання держави у діяльність суб’єктів господарювання;

— усунення перешкод розвитку господарської діяльності [7].

На нашу думку, така регуляторна діяльність направлена лишилася на координацію господарських процесів в країні і не носить масштабного впливу, що потребує удосконалення політики з положення регуляторної політики з більш уточненням, розширенням і вдосконаленням всіх сфер економічного життя.

Вітчизняний та зарубіжний досвід регуляторної політики показав однаковий характер та призначення її принципів.

Це підкреслюється даними таблиці 1, в якій чітко відстежується спорідненість між цими принципами, певні спільні змістовні ознаки при трактуванні їх.

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика принципів
регуляторної політики України та Великобританії ***

№ з/п	Принципи регуляторної політики України	Принципи регуляторної політики Великобританії
1	Доцільність	Прозорість
2	Адекватність	Звітність
3	Ефективність	Цілеспрямованість
4	Збалансованість	Взаємодія
5	Передбачуваність	Пропорційність
6	Прозорість та врахування громадської думки	

*Складено автором за джерелом [2,4].

Хоча, необхідно зауважити, що такий принцип як «звітність» у вітчизняній регуляторній політиці відсутній, що пом'якшує саму процедуру її здійснення та нівелює відповідальність перед урядом, громадянами і парламентом.

Разом з тим, кожен цей принцип є вагомим при складанні антикризової програми, де чітко необхідно окреслити процедури, які будуть здійснені державою аби мінімізувати наслідки світової кризи.

Підкреслимо, що нині в Україні існує спеціальний орган, на якого покладена регуляторна політика держави — це Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва. Саме він надає усю необхідну інформацію про здійснення органами виконавчої влади регуляторної політики за певний період, саме він відстежує зміни у законодавстві та ефективність прийняття і впровадження регуляторних актів.

З огляду на необхідність реалізації програми діяльності Кабінету міністрів України «Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток» [6], особливо зростає роль Державного комітету України з питань регуляторної політики у кризовий період.

Роль регуляторної політики при цьому полягає у ефективності, дієвості, справедливості дій органів виконавчої влади по відношенню до економічної системи країни. Адже державна регуляторна політика спрямована на якісну та кількісну зміну кількісних та якісних параметрів певного соціального явища, на зміну поведінки і мотивацій суб'єктів певної сфери суспільних відносин. Все це приведе до бажаних ефектів у визначеному антикризовому напрямку, так як найголовніше — це виокремлення об'єктів і сфер регулювання та вбудування у систему державного управління необхідні засоби регуляторного впливу[2].

Аналізуючи програму діяльності Кабінету міністрів України «Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток», проілюструємо практичну реалізацію регуляторної політики країни.

Програма охоплює п'ять основних напрямків, а саме:

- досягнення макроекономічної стабілізації;
- недопущення зниження рівня життя населення;
- сприяння розвитку підприємництва;

- стимулювання інвестиційної діяльності;
- підтримка реального сектору економіки [6].

Виконання цієї програми має передбачати наступну координуючу роботу, а саме:

- відстежувати аби політичні цілі були чітко визначенні;
- регуляторні втручання були простими, зрозумілими;
- органи, які проводять регуляторні реформи несли відповідальність перед громадянами і урядом;
- всі дії регуляторні дії висвітлювалися в пресі;
- проводити корекцію регулівного процесу у відповідності з новими умовами, що виникають;
- змінювати регуляторний процес або його ліквідувати, якщо не отримується бажаний ефект;
- простежувати аби регулювання поєднувалося з глобальними державними цілями;
- регуляторний вплив має бути відкритий для фізичних та юридичних осіб, на всіх етапах регуляторної дії;

Підсумовуючи, усе вище зазначене зробити висновок, що державна регуляторна політика — це не лише мистецтво стратегічного планування, але й передбачення очікуваних результатів регуляторних впливів, що особливо важливо у теперішній складний циклічний період.

До того ж ефективність регуляторної політики зростає з урахуванням професійності фахівців-управлінців. Адже недосконала регуляторна політика може взагалі погіршити ту ситуацію, яка склалася в країні, призвести до розпаду самої структури регуляторної системи й дестабілізації регуляторного середовища, до розпаду процесу взаємодії суб'єкта і об'єктів регулювання, до дезорієнтування ринкових суб'єктів та економічної й політичної неспроможності інститутів держави.

Резюмуючи можна констатувати, що дана проблематика є досить актуальна, адже регуляторна політика в Україні недостатньо розвинена і законодавчо збагачена. Ефективність її залежить не тільки від очікуваних результатів але й від дотримання центральними та місцевими органами виконавчої влади вимог та принципів законодавства з питань державної регуляторної діяльності. Разом з тим, потребує підвищення якості виконання регуляторними органами окремих вимог регуляторного законодавства, зокрема планування регуляторної діяльності та здійснення заходів з відстеження результативності дії регуляторних актів, що і потребує подальших наукових розвідок у цьому напрямку.

1. Захарченко В. І. Зарубіжний і вітчизняний досвід державного регулювання економіки для сучасної України / Захарченко В. І., Борисов О. Г., Іванищева А. В. — Одеса : Видавничий центр Студія «Негоціант», 2005. — 128 с. 2. Кужель О. В. Економічні заходи державної регуляторної політики у сфері господарювання: світовий досвід та вітчизняна практика // Економіст. — 2005. — № 7. — С. 50–57. 3. Кравцова Т. М. Державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності: організаційно-правові засади реалізації : моногр. / Т. М. Кравцова. — Харків : Вид-во Національного ун-ту внут. справ, 2004. 4. Ляпіва К. Регуляторна політика: нові можли-

вості / Ляпіна К., Ляпін Д., Демченков Я. — 2-ге вид., доп. — Київ : Аналітична група координаційно-експертного центру об'єднань підприємців України, 2004. — 170 с. 5. Онишко С. В. Державне регулювання національної економіки : навч. посіб. / С. В. Онишко ; Національний університет ДПС України. — Ірпінь, 2007. — 358 с. 6. Програма діяльності кабінету міністрів України «Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток» [Електронний ресурс] / Всукраїнське громадське об'єднання «Успішна Україна». — 2008. — Режим доступу: <http://uspishna-ukraina.com.ua/uk/unticrisis/134.html>. 7. Трансформаційні процеси і регуляторна політика в економіці України [Гаєвська Л. М., Гацька Л. П., Горленко І. О. та ін.] ; під ред. Л. Л. Тарангул. — Ірпінь : Нац. акад. ДПС України, 2004. — 222 с.

РЕГУЛЯТОРНАЯ ПОЛИТИКА ГОСУДАРСТВА, КАК ИНСТРУМЕНТ РЕАЛИЗАЦИИ АНТИКРИЗИСНОЙ ПРОГРАММЫ УПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИКОЙ

В статье раскрыта проблематика и необходимость внедрения действенной регуляторной политики, как значительной составляющей государственной антикризисной программы правительства. Акцентировано внимание на оптимизации и унификации государственных регуляторов, предложены пути выхода с кризиса.

STATE REGULATORY POLICY AS IMPLEMENTATION INSTRUMENT OF ECONOMY MANAGEMENT ANTI-RECESSIONARY PROGRAM

In this article there have been discovered the problem of forming and the necessity of effective regulatory policy implementation as essential constituent of state governmental anti-recessionary program. There is an emphasize on optimization and unification of state regulators and there have been proposed the ways of recovery from recession.

УДК 658

Н. А. Мікула

Інститут регіональних досліджень НАН України

В. Б. Базиліук

Українська академія друкарства

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ КЛАСТЕРІВ

В статті проаналізовано сучасні визначення поняття "кластер", його особливості та переваги в порівнянні з іншими структурами регіонального комплексу. Досліджено роль і класифікацію кластерів — оптимальних організаційних форм територіального розвитку.

На сучасному етапі економічних перетворень необхідно здійснювати ретельні заходи в напрямку позитивних соціально-економічних зрушень. В цьому аспекті особливої актуальності набувають перспективи впровадження моделі кластерної організації промисловості і видавничо-поліграфічної галузі зокрема.